

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги в галузі авіації»

1. Мета

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги в галузі авіації» (далі – проект Постанови) розроблено з метою імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), створення правових механізмів реалізації положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) та забезпечення застосування нормативно-правової бази під час здійснення оцінки допустимості державної допомоги аеропортам та авіаційним перевізникам України.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Згідно з частиною першою статті 267 Угоди для виконання зобов'язань, зазначених у статтях 262 – 266 цієї Угоди, Україна, має прийняти національне законодавство про державну допомогу.

Відповідно до статті 264 Угоди Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення статті 262, 263(3) або 263(4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

Відповідно до Повідомлення комісії щодо Керівних принципів державної допомоги аеропортам і авіакомпаніям (2014/С 99/03) проводиться аналіз державного фінансування аеропортів та авіаційних перевізників, і визначаються умови, за яких таке державне фінансування може становити державну допомогу згідно зі статтею 107(1) Договору про функціонування Європейського Союзу, а в тих випадках, коли воно дійсно являє собою державну допомогу, умови, за яких вона може бути визнана сумісною з внутрішнім ринком у відповідності зі статтею 107(3)(с) Договору про функціонування Європейського Союзу.

Відповідно до статті 8 Закону до повноважень Уповноваженого органу з питань державної допомоги, яким є Антимонопольний комітет України (далі – Уповноважений орган, Комітет), належить, зокрема визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок

ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом.

Згідно з частиною другою статті 6 Закону Кабінет Міністрів України визначає критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги, що надається для цілей, передбачених частиною першою цієї статті.

Зокрема, передбачено визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги для підтримки окремих галузей економіки. У цьому контексті є необхідним встановлення єдиного порядку та підходів здійснення оцінки допустимості галузевої державної допомоги аеропортам та авіаційним перевізникам України.

Наразі в національному законодавстві відсутні галузеві критерії оцінки допустимості державної допомоги в галузі авіації зокрема: аеропортам та авіаційним перевізникам України. Зазначене порушує дотримання принципу правової визначеності під час реалізації повноважень Уповноваженого органу при оцінці допустимості державної допомоги аеропортам та авіаційним перевізникам України, не забезпечує визначення на національному рівні підходів до оцінювання галузевої державної допомоги у цій сфері та, відповідно, унеможлиблює імплементацію відповідних положень Угоди.

Крім того, з метою захисту національних інтересів, забезпечення економічної самостійності держави, прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави вцілому, для отримання статусу кандидата на членство в ЄС, подальшої роботи над інтеграцією України до ЄС, організації стабільності та безпеки Європейського континенту, Україна, дотримуючись цінностей, закріплених у статті 2 Договору про Європейський Союз, та відповідно до статті 49 цього Договору, 28 лютого 2022 року подала заявку на членство в Європейському Союзі, підписану Президентом України.

Відповідно до спеціальної процедури вступу до ЄС, Україною отримано анкету-опитувальник для отримання статусу кандидата на членство в Європейському Союзі, яка, зокрема, містить питання щодо імплементації до законодавства ЄС законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання.

У зв'язку з викладеним, прийняття та реалізація положень проєкту Постанови є одним із передумов отримання Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі, що є вкрай важливо для України в період воєнного стану та післявоєнної відбудови держави.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом Постанови пропонується затвердити критерії оцінки допустимості державної допомоги, яка надається аеропортам та авіаційним перевізникам України, а саме:

- мету і форми державної допомоги;
- категорії отримувачів державної допомоги;
- максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися;

- умови та спосіб розрахунку сукупного розміру державної допомоги;
- витрати, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги.

Проект Постанови підготовлено на основі норм вторинного законодавства ЄС¹, а також враховуючи особливості національного законодавства.

Проект Постанови передбачає надання державної допомоги з метою розвитку цивільної авіації в Україні, сприяння інвестиційної діяльності та забезпечення довгострокових програм розвитку і надання необхідних послуг, що не можуть існувати без державної допомоги.

Проектом Постанови встановлюється декілька видів державної допомоги та умови, за яких така державна допомога є допустимою, а саме державна допомога для:

- компенсації витрат за надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, в галузі авіації;
- надання інвестиційної та операційної державної допомоги аеропортам із середньорічним пасажиропотоком / вантажопотоком до 200 000 пасажирів / 200 000 тонн;
- надання інвестиційної державної допомоги аеропорту;
- надання операційної державної допомоги аеропорту;
- відкриття нових повітряних маршрутів;
- перевезення пасажирів повітряним транспортом під час прийняття рішення відповідно до пункту першого частини першої статті 5 Закону.

4. Правові аспекти

Правовими підставами розроблення проекту Постанови є:

- Конституція України;
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;
- Закон України «Про Антимонопольний комітет України»;
- Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Постанови не матиме впливу на надходження та витрати державного чи місцевих бюджетів України, а тому фінансово-економічні розрахунки не наводяться.

¹ Повідомлення Комісії 2014/С 99/03 «Керівні принципи з надання державної допомоги аеропортам та авіакомпаніям»;

Стаття 56а Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17.06.2014, яким встановлюються окремі категорії допомоги, сумісні з внутрішнім ринком, при застосуванні статей 107 та 108 ДФЄС (зі змінами, внесеними згідно з Регламентом Комісії ЄС № 1084/2017 від 14.06.2017).

6. Позиція заінтересованих сторін

Публічні консультації та обговорення будуть проведені відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» (Офіційний вісник України, 2010 р., № 84, ст. 2945).

Проект Постанови не стосується функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує з'ясування позиції відповідних заінтересованих сторін: Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України», Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю, всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю (їх спілок), Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект Постанови не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тобто не потребує надсилання на розгляд Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проект Постанови потребує погодження Міністерством фінансів України, Міністерством економіки України, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством інфраструктури України, Державною авіаційною службою України, Державною регуляторною службою України, опрацювання Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України, Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні, Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні.

Проект Постанови буде надіслано Міністерству юстиції України для проведення його правової експертизи.

7. Оцінка відповідності

Положення проєкту Постанови стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, а саме, зазначених у статтях 262 – 267 Угоди.

Водночас, у проєкті Постанови відсутні положення, що:

- стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;
- впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

- створюють підстави для дискримінації.

Проект Постанови буде надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для проведення його антикорупційної експертизи.

Водночас, громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи проекту Постанови не проводитиметься.

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту Постанови дозволить запровадити на національному рівні підходи до оцінювання державної допомоги аеропортам та авіаційним перевізникам України, забезпечить імплементацію відповідних положень Угоди та сприятиме дотриманню принципу правової визначеності під час прийняття рішень про визнання державної допомоги допустимою для конкуренції відповідно до частини четвертої статті 6 Закону.

Реалізація проекту Постанови матиме вплив на ринкове середовище у сферах діяльності аеропортів та авіаперевезень, оскільки ним встановлюються правила оцінки допустимості державної допомоги у зазначених сферах. Наявність правил оцінювання державної допомоги для аеропортів та авіаційних перевізників дозволить запобігати наданню державної допомоги, що призводитиме до суттєвого спотворення конкуренції. І навпаки, наявність прозорих правил щодо державної допомоги підвищуватиме правову впевненість суб'єктів господарювання, стимулюватиме їх розвиток та залучення інвестицій, що в свою чергу призводитиме до покращення конкурентного середовища в сферах діяльності аеропортів та авіаційних перевезень.

Реалізація проекту Постанови не матиме впливу на розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема, забруднення утвореними відходами; інші суспільні відносини.

Інформація у вигляді таблиці за запропонованою формою щодо впливу на інтереси заінтересованих сторін надається в додатку до пояснювальної записки.

Додаток: на 2 арк. в 1 прим.

«__» _____ 2022 р.

Додаток до пояснювальної записки
(до пункту 8)Інформація про вплив реалізації проекту Постанови на інтереси
заінтересованих сторін

Заінтересована сторона	Вплив реалізації Проекту постанови на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Запровадження на національному рівні підходів до оцінювання державної допомоги аеропортам та авіаційним перевізникам України, забезпечення імплементації відповідних положень Угоди, забезпечення дотримання принципу правової визначеності під час реалізації повноважень Комітету при оцінці допустимості державної допомоги на підставі частини другої статті 6 Закону.
Громадяни	Позитивний	Запровадження чітких та рівних для всіх суб'єктів господарювання підходів до оцінювання державної допомоги аеропортам та авіаційним перевізникам України сприятиме забезпеченню захисту та розвитку конкуренції на відповідних ринках; підвищення прозорості та ефективності управління ресурсами держави та місцевими ресурсами. Внаслідок цього, громадяни отримуватимуть послуги належної якості за розумними цінами.

<p>Суб'єкти господарювання (отримувачі державної допомоги)</p>	<p>Позитивний</p>	<p>Визначення мети і форми державної допомоги, категорій отримувачів державної допомоги, максимального розміру державної допомоги, яка може надаватися, умов та способу розрахунку сукупного розміру державної допомоги, витрат, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги, які передбачені проектом Постанови, забезпечить для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність в авіаційній сфері, умови за яких державна допомога є допустимою, що підвищуватиме прозорість функціонування системи державної допомоги і розвиток конкуренції.</p>
--	-------------------	--